

Kritik mot Kriminalvården, anstalten Hall, angående behandlingen av en intagen

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 28 mars 2023 förde AA fram klagomål mot Kriminalvården, anstalten Hall, enligt bl.a. följande.

Den 9 mars 2023 greps han av polis och införpassades till anstalten för att avtjäna två kortare fängelsestraff. Han placerades i en s.k. hårdisoleringscell utan att det fanns någon anledning till det. Vid tidpunkten för anmälan till JO hade han befunnit sig i den aktuella cellen i över två veckor. Inledningsvis fick han förklarat för sig att han skulle förflyttas till anstalten Västervik Norra den 20 mars. Transporten sköts dock fram till den 24 mars, men på kvällen den dagen hade någon förflyttning ännu inte ägt rum. Under den period som han befann sig i anstalten Hall blev han dessutom nekad att beställa varor från kiosken med hänvisning till den kommande transporten. Andra intagna fick kiosklistan den 20 mars och sina kioskvaror levererade den 23 mars.

Utredning

Till en början hämtade JO in daganteckningar från Kriminalvården. JO uppmanade därefter myndigheten att yttra sig över det som AA fört fram i redovisade delar.

I sitt remissvar anförde Kriminalvården, Region Stockholm, genom regionchefen, huvudsakligen följande:

Uppgifter har inhämtats från ledningen vid anstalten Hall.

Anmälan införpassades till anstalten Hall av polis den 9 mars 2023. Vid ankomst till anstalten Hall placerades anmälan i avskildhet enligt 6 kap. 7 § 1 st. 2 p [*fängelselagen (2010:610), JO:s anmärkning*]. Av anteckningar i Kriminalvårdsregistret (KVR) framgår att anmälan var placerad i bostadsrum med begränsad utrustning under perioden 9 mars – 16 mars 2023. Detta eftersom det saknades ordinarie bostadsrum på grund av platsbrist. Därefter placerades han i ett normalutrustat bostadsrum.

Anmälan var transportanmäld till anstalten Västervik måndagen den 20 mars. Kioskartiklar som ska följa med en intagen till annan anstalt hanteras av förrådet.

Packning av tillhörigheter måste då ske senast fredagen den 17, eftersom förrådet inte arbetar helgdagar. En gång i veckan, på tisdagar, genomförs kioskbeställning av intagna från den avdelning där anmälaren var placerad. Kansliet skickar dagen innan ut beställningslistor till de intagna. Den första tisdagen anmälaren kunde beställa var den 14 mars. Anstalten bedömde att anmälaren skulle kunna hinna förflyttas till anstalten Västervik innan eventuella kioskvaror skulle kunna hinna levereras till honom varför någon kioskbeställning inte togs upp. I vart fall hade inte eventuella varor kunnat hanterats av förrådet innan en förflyttning till anstalten.

Kriminalvårdens transporttjänst genomförde därefter transporten till anstalten Västervik först på morgonen den 26 mars 2023. Den sköts upp i olika omgångar, en dag i taget.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 17 §, Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2011:1) om fängelse, FARK fängelse, följer bl.a. att det i intagens bostadsrum ska det finnas stol, bord, skåp eller hylla, säng, bäddutrustning, spegel, anslagstavla, mugg, väckarklocka, radio samt anordning som gör att den intagne själv kan reglera inflödet av dagsljus. I en anstalt där de intagna låses in i bostadsrummen i anslutning till dygnsvilan ska det också finnas TV i bostadsrummen.

Första stycket gäller inte om det finns risk för att den intagne allvarligt skadar sig själv eller annan eller gör sig skyldig till skadegörelse, är avskild för kroppsbesiktning eller om det saknas ordinarie bostadsrum på grund av platsbrist. Så långt det är möjligt utifrån ordnings- och säkerhetsskäl ska bostadsrummet i dessa fall förses med sådant som enligt första stycket ska finnas i en intagens bostadsrum.

Av 4 kap. 2 § FARK fängelse följer bl.a. att en intagen ska genom Kriminalvårdens försorg ges möjlighet att köpa vissa förbrukningsvaror.

Kriminalvårdens bedömning

Anmälaren placerades i s.k. hårdisoleringscell av platsbrist. Detta dokumenterades i KVR.

Hade anstalten haft kunskap om att transporten av anmälaren till anstalten Västervik skulle skjutas upp så hade anmälaren getts möjlighet att köpa kioskvaror. Det bör i sammanhanget beaktas att om anmälaren getts möjlighet att köpa varorna och de inte hade hunnit hanterats vid förflyttningen så hade detta också medfört att anmälaren varit utan varor en period.

AA fick tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har redogjort för relevant rättslig reglering.

Av remissvaret framgår att AA placerades i avskildhet i en s.k. hårdisoleringscell i samband med ankomst till anstalten Hall och att han befann sig i den cellen under i vart fall en veckas tid. En sådan cell är normalt utrustad endast med en madrass på golvet.

JO:s uppgift är att granska om en myndighet har handlagt ett ärende på ett korrekt sätt. Däremot kan JO inte ändra en myndighets beslut och brukar inte heller ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. Jag finner inte anledning att frångå den principen i detta fall och uttalar mig därför inte i frågorna om det var korrekt av anstalten att placera AA i avskildhet och i en cell av nu aktuellt slag.

Som Kriminalvården har redogjort för följer dock av 1 kap. 17 § andra stycket Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd (KVFS 2011:1) om fängelse, FARK Fängelse, att den intagnes bostadsrum, i en situation som den ifrågasvarande, så långt det är möjligt utifrån ordnings- och säkerhetsskäl ska förses med sådan utrustning som i normalfallet ska finnas i en intagnes bostadsrum.

JO har tidigare kritiserat Kriminalvården för oacceptabelt långa placeringar i s.k. hårdisoleringsceller, utan att rummet har tillförts utrustning (se bl.a. JO:s beslut den 10 november 2011, dnr 5749-2010 m.fl.).

Det framgår inte uttryckligen av Kriminalvårdens yttrande om anstalten tillförde någon utrustning till den cell som AA var placerad i eller om anstalten gjorde några särskilda överväganden i frågan. Jag uppfattar dock remissvaret som att så inte var fallet. Tiden som AA befann sig i den aktuella cellen var förvisso begränsad, men anstalten Hall kan trots det inte undgå kritik för dessa brister.

Slutligen har jag förståelse för den frustration som det måste ha inneburit för AA att inte kunna beställa och få varor från kiosken när han var placerad i anstalten. Jag får emellertid konstatera att det som har kommit fram i denna del inte ger tillräcklig anledning till någon kritik.

Vad AA i övrigt har fört fram motiverar inte några uttalanden från min sida.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Katarina Pahlsson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättsakkunniga Sanna Ekman har föredragit ärendet och byråchefen Catrine Björkman har deltagit i beredningen.